

הנטל הסמוי של חשיפה לדם ונוזלי גוף בקהילה

שני סוקולוב¹ | דוד זלטיין² | ד"ר יהודית לפינסקי² | פרופ' עמי פישמן² | דורית גולדמן²
יאנה כץ³ | ד"ר הדס רוזנפלד⁴ | ד"ר מנחם ביתן⁴
1. ניהול סיכונים מחוז ירושלים | 2. מערך ניהול סיכונים, איכות ובטיחות הטיפול | 3. אחיות מחוזי | 4. רפואה מחוזי

רקע

חשיפה לדם ונוזלי גוף עלולה לסכן עובדים בהדבקה במחלות זיהומיות. בספרות, כ-50% מהאירועים אינם מדווחים - מעיד על שכיחות גבוהה מהמדווח. לכל אירוע עלות ישירה, עקיפה וכן השפעה רגשית ותפקודית על העובד. בארה"ב קיימת חקיקה מחייבת לציווד בטיחותי מזה כ-20 שנה. בישראל אין חוק והשימוש במחסים בטיחותיות, בפרט בפרפריות, חלקי ותלוי מדיניות ארגונית.

מטרות

- לבדוק את שיעור החשיפה במקצועות השונים במחוז ירושלים במאוחדת.
- לבחון השפעה רגשית-תפקודית על המטפל.
- להשוות את העלות הישירה של האירועים לעלות רכישת פרפריות בטיחותיות כבסיס להערכת היתכנות כלכלית ולגיבוש מדיניות מניעה (עלות עקיפה לא נכללה בחישוב).

שיטות מחקר

- ניתוח נתוני אירועי חשיפה מחוזיים מדווחים (N=71).
- סקר עמדות נחשפים שכלל השלכות רגשיות ותעסוקתיות (N=60).
- הערכת עלות-תועלת ממוקדת לחשיפת אחיות ודוגמים מפרפריות בטיחותיות.

ממצאים

- התפלגות הנחשפים**
32% אחיות, 24% דיגום, 34% רפואת שיניים, 4% רופאים, 3% משק ו-3% אחר.
- שיעורי חשיפה (מס' חשיפות / מס' עובדים)**
5.5% באחיות, 13.6% בדוגמים, 7.7% בשיעור שיניים ו-7.3% ברופאי שיניים.
- 69% מהאירועים בקרב אחיות ודוגמים נגרמו מפרפריות

השפעה רגשית-תפקודית

- 40% דיווחו על לחץ רגשי גבוה (טרדה, פגיעה בריכוז והפרעות שינה).

עלות ישירה לטיפול באירוע

- במרפאות ראשוניות 131 ש, במרפאות שיניים 244 ש העלות כוללת בדיקות מעבדה, זמן עבודה ושינוע מיוחד כשנדרש.

עלות פרפריות בטיחותיות

- פי 1.5-12 ש מפרפרית רגילה כתלות בספק, סוג מנגנון הבטיחות (אקטיבי/פאסיבי) ובתצורת האספקה (עם/ללא הולדר). פער שעלותו נעה בין 180,000-1,100,000 ש לשנה למחוז (611,000 פרפריות).

מסקנות והמלצות

- אירועי חשיפה לדם מהווים סיכון תעסוקתי לאחיות ודוגמים (שיעור חשיפה 7.4%), רובם נגרמים מדקירה מפרפריות.
- האירועים כרוכים בעלויות ישירות ובנטל רגשי-תפקודי.
- בהיעדר תקצוב ייעודי, פער המחירים מהווים חסם לקבלת החלטה לשינוי למרות הפוטנציאל להפחתת אירועי חשיפה.
- יש לעודד דיווח על אירועי חשיפה לשיפור תמונת מצב ובטיחות העובדים.
- מומלץ לבצע הערכת עלות-תועלת מלאה לפני החלטת שינוי רכישה תוך מתן עדיפות לבריאות ובטיחות העובדים.